

RIETORCHIS OP EEN NIEUWE GROEIPLAATS IN LIMBURG

C.A.J. KREUTZ, Oude Landgraaf 35A, Landgraaf

De Rietorchis, *Dactylorhiza praetermissa* (Druce) Soó, is in de hele provincie Limburg een zeldzame verschijning. Tot 1973 is zij nog waargenomen in de gemeente Simpelveld langs de Eyserbeek, alwaar in een vochtig hooiland met o.a. Brede orchis (*Dactylorhiza majalis*) en Welriekende nachtorchis (*Platanthera bifolia*) een relatief omvangrijke populatie aanwezig was. Door de bouw van enkele flats is dit terrein helaas verloren gegaan. Voor zover mij bekend, is de Rietorchis na die tijd niet meer in Zuid-Limburg aangetroffen.

Verrassend was dan ook de vondst van deze soort op een sinds jaren braakliggend terrein langs het miljoenenlijntje in de gemeente Kerkrade.

Aangezien de Rietorchis tot die soorten orchideeën behoort die zich vrij gemakkelijk vestigen op nieuwe gronden (bijv. opgespoten terreinen) of op enige jaren braakliggende gebieden lijkt het mij niet nodig om aan de spontane vestiging op deze nieuwe vindplaats te twijfelen.

De planten die hier voorkomen behoren tot de meest typische exemplaren van Europa, gezien de vorm en de relatief donkere kleur van de bloemen, het totaal ontbreken van een honingmerk, de totaal ongevlekte bladen en de hoogte van de planten (fig. 1 en 2).

Het terrein waar de Rietorchis nu voorkomt, is ongeveer 2 ha groot. De meeste exemplaren groeien in een vochtig grasland omgeven door grote aantallen Veldlathyrus (*Lathyrus pratensis*), terwijl de overige planten verspreid over de rest van het gebied voorkomen, voornamelijk aan de rand van Berkenbosjes en zelden in het struikgewas. De grootte van de populatie is ieder jaar vrijwel constant en varieert van zo'n 150 tot 250 exemplaren.

Naast de Rietorchis wordt in dit terrein de laatste jaren ook de Bosorchis (*Dactylorhiza fuchsii*) aangetroffen, die op graziger plaatsen groeit. Opmerkelijk is dan ook de vondst in 1987 van de hybride tussen beide soorten (*Dactylorhi-*

Figuur 1. Rietorchis, 27 juni 1985 te Kerkrade (foto: C.A.J. Kreutz).

za *praetermissa* (Druce) Soó X *Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soó; fig. 3), die in de rest van Nederland naar alle waarschijnlijkheid alleen aangetroffen kan worden in de duinen bij Haarlem en Zeeuws-Vlaanderen, waar beide soorten ook samen voorkomen!

Deze nieuwe groeiplaats vertoont grote overeenkomst met die aan de voet van het Belgisch deel van de St.-Pietersberg bij de Thier de Lanaye (KREUTZ, 1986), waar ook Bosorchis en genoemde hybride voorkomen. In de rest van Nederland is de Rietor

chis overigens niet zeldzaam met nog een groot aantal vindplaatsen in de provincies Noord- en Zuid-Holland. Daar wordt in soortgelijke biotopen ook een andere vorm van de Rietorchis aangetroffen: *Dactylorhiza pardalina* (Pugsley) KREUTZ comb. nov. (*Dactylorhiza praetermissa*) (DRUCE) Soó var. *junialis* (Vermln) Senh. (KREUTZ, 1987).

SUMMARY

Dactylorhiza praetermissa (DRUCE) Soó was thought to be extinct in the Dutch province of Limburg, where the species was last seen in 1973. Recently *D. praetermissa* was found again near Kerkrade. In this population of about 150-250 ex. the hybrid of *D. praetermissa* and *D. fuchsii* (DRUCE) Soó was also found.

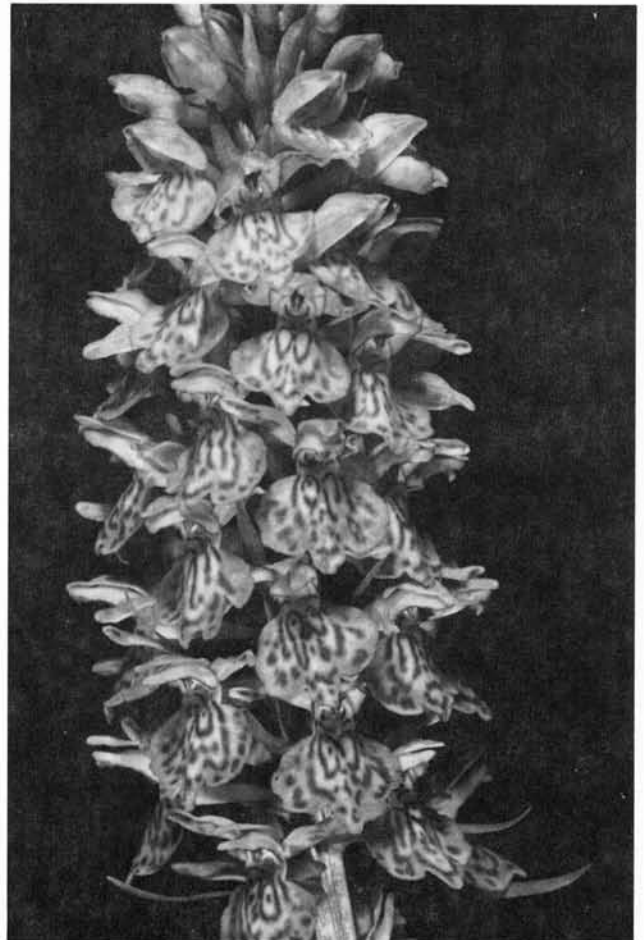
LITERATUUR

KREUTZ, C.A.J., 1986. De orchideeënpopulaties op het Belgisch deel van de St. Pietersberg; Natuurhist. Maandbl. 75 (5): 87-93.

KREUTZ, C.A.J., 1987. De verspreiding van de inheemse orchideeën in Nederland; Zutphen, Thieme.

Figuur 2. Bloeiaren van Rietorchis, 27 juni te Kerkrade (foto: C.A.J. Kreutz).

Figuur 3. Bloeiara van de hybride tussen Rietorchis en Bosorchis, 27 juni te Kerkrade (foto: C.A.J. Kreutz).

BOEKBESPREKINGEN

RIVIERDIJKEN

Speciaal themanummer van NATURA, 85e jaargang, no. 4 (mei 1988). Te bestellen door overmaking van f 14,50 (f 10,— + f 4,50 verzendkosten) op giro 13028 t.n.v. Bureau KNNV Beheerscommissie te Hoogwoud, o.v.v. "themanummer rivierdijken". Bij de KNNV-Veldwinkel in Utrecht, Oude-

gracht 237, is het direkt af te halen; de prijs bedraagt dan f 10,—.

Het mei-nummer van "Natura", maandblad van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), is ditmaal extra dik en geheel gewijd aan de winter- of bandijken langs onze grote rivieren. Langs de Rijn, Waal, IJssel, Lek, Vecht en Maas ligt in totaal ruim 1000 km winterdijk waar-

van ongeveer de helft volgens de plannen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat verzwaaard moet worden.

In dit themanummer wordt door een groot aantal auteurs, die op de een of andere wijze betrokken zijn bij het onderzoek of het beheer van de rivierdijken, in een 11-tal bijdragen de huidige toestand van flora en fauna van deze dijken en de overlevingskansen na dijkverzwaring besproken. Daar-